

ВЕРБАЛЬНІ ТА НЕВЕРБАЛЬНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ ПОЛІТИЧНОГО ЛІДЕРСТВА ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ ВОЛОДИМИРА ЗЕЛЕНСЬКОГО (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛОМОВНОГО ІНТЕРВ'Ю CNN)

Пустовіт Н. В.

Харківський національний університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба

У статті розглянуто поняття політичного дискурсу, порушено питання типології мовленнєвих актів та зосереджено увагу на вербальних й невербальних комунікативних компонентах у межах становлення та розвитку політичного лідерства Володимира Зеленського під час воєнного стану в Україні. Запропонована наукова розвідка має інтердисциплінарний характер. Аналіз останніх наукових публікацій охоплює проблематику політичного дискурсу, лінгвістичного повороту в політичній науці, війни та мілітаризму в контексті політичного дискурсу, вербальних та невербальних повідомлень та прагмалінгвістики. Фреймворком дослідження слугує теорія політичного дискурсу Т. А. ван Дейка, емпіричним матеріалом – інтерв'ю Президента України Володимира Зеленського CNN.

Актуальність порушеної проблеми зумовлено трансформаціями вербальних та невербальних засобів вираження політичного лідерства ключової політичної фігури країни під час дії воєнного стану. Окреслено базові мовленнєві акти: констативи, промісиви, менасиви, перформативи, директиви та квеситиви. З'ясовано, що в інтерв'ю CNN переважають констативи та перформативи. Схарактеризовано невербальні комунікативні засоби репрезентації політичного дискурсу, зокрема кінесичні, проксемічні та просодичні компоненти. Особливу увагу зосереджено на кінесіці, оскільки формат інтерв'ю дає змогу вдало ілюструвати основні жести та мімічні реакції, які супроводжують виступ та відповіді респондента.

У дослідженні, окрім загальнонаукових методів – аналізу, синтезу та узагальнення, використано методу ідентифікації та структуризації мовленнєвих актів. Запропоновано поняття політичного лідерства розглядати не з урахуванням монопідходу, тобто аналізу одного засобу вираження лідерської позиції, а крізь призму аналізу як вербального, так і невербального компонентів. Для ідентифікації та характеристики вербальних компонентів застосовано лексико-граматичний підхід.

Практична частина наукової розвідки охопила два етапи. На першому етапі виокремлено релевантні мовленнєві акти, на другому – проаналізовано відповідні кінесичні комунікативні елементи і проілюстровано їх за допомогою скріншотів. Виявлено, що констативи та перформативи в цілому артикулюють активний та відкритий стиль лідерства, а невербальні елементи, своєю чергою, підсилюють політичний дискурс та фокусують увагу глядачів через встановлення з ними емоційного та інтелектуального зв'язку.

Ключові слова: політичний дискурс, мовленнєві акти, Президент Зеленський, кінесичні комунікативні компоненти, лексико-граматичний підхід, політичне лідерство.

Pustovit N. V. Verbal and non-verbal means of expressing political leadership of the President of Ukraine Volodymyr Zelensky (on the material of the CNN interview). The article examines the concept of political discourse, the typology of speech acts, verbal and non-verbal communicative components in the context of the formation and development of Volodymyr Zelensky's political leadership during martial law in Ukraine. The proposed research is interdisciplinary. The analysis of recent scientific publications covers the issues of political discourse, the linguistic turn in political science, war, and militarism in the context of political discourse, verbal and non-verbal messages, and pragmalinguistics. The theoretical framework of this article consists of the theory of political discourse introduced by T. A. van Dijk. The empirical material is an interview with the President of Ukraine Volodymyr Zelensky to CNN.

The relevance of the study is due to the transformations of verbal and non-verbal means of expressing the political leadership of the country's key political figure that occur during martial law. The research outlines the basic speech acts: statements, promises, menaces, performatives, directives and questives. It was found that statements and performatives prevail in CNN interviews. The non-verbal communicative means of representing political discourse, namely kinesic, proxemic and prosodic components, are characterized. The article focuses on kinesics, as the interview format allows for a successful illustration of the main gestures and facial reactions that accompany the respondent's speech and answers. The study uses analysis, synthesis and generalisation, as well as the method of identification and structuring of speech acts. The author proposes to approach the concept of political leadership not from the standpoint of a mono-approach, i.e., analysis of one means of expressing a leadership position, but through the lens of analysis of both verbal and non-verbal components. The lexico-grammatical approach is used to identify and characterize verbal components.

The practical part of the research was carried out in two stages. In the first stage, the relevant speech acts were analysed and highlighted. In the second stage, the relevant kinesic communicative elements were analysed and illustrated employing screenshots. It was found that statements and performatives in general articulate an active and open style of leadership, while non-verbal elements, in turn, enhance political discourse and keep the focus of the audience by establishing an emotional and intellectual connection with them.

Key words: political discourse, speech acts, President Zelensky, kinesic communicative components, lexico-grammatical approach, political leadership.

Постановка проблеми та обґрунтування актуальності її розгляду. Вербальна та невербальна комунікація відіграє свою роль у політичному дискурсі та формуванні інституту політичного лідерства. Феномен політичного дискурсу є добре дослідженим у контексті мирного часу. В умовах же воєнного стану вербальна та невербальна комунікація зазнає певних змін, зумовлених безпековою ситуацією, зміною тематики, форматів та форм спілкування тощо. З урахуванням цього постає потреба проаналізувати структурний рівень вербальних та невербальних компонентів, які, на наш погляд, обрамлюють та артикують політичне лідерство. Такий аналіз у подальшому дасть змогу зрозуміти й природу трансформації політичного дискурсу. Цим й зумовлена актуальність пропонованої наукової розвідки. Якнайкраще з'ясувати особливості вербальних та невербальних компонентів політичного лідерства в умовах воєнного стану можна на прикладі інтерв'ю Володимира Зеленського, який активно тримає діалог зі світовою спільнотою.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідження проблематики вербальних та невербальних компонентів відбувається в контексті політичного дискурсу. У запропонованій науковій розвідці використано й прагмалінгвістичний інструментарій, який дасть змогу доповнити теоретичні знання практичними результатами. Для початку окреслимо парадигму політичного дискурсу. Так, Ю. Габермас підходить до політичного дискурсу через взаємозв'язок демократії та мови: побутова вільного суспільства не можлива без форми демократії, опертої на комунікацію [15]. П. Бурдье досліджував концепт влади, медіатором якої є дискурс. Своєю чергою, мова в повсякденному житті зазвичай не функціонує тільки як засіб спілкування, а є одним з контекстів, у якому досліджують габітус [11, 132]. Т. А. ван Дейк аналізує політичний дискурс крізь призму тексту та контексту, а також характеризує структуру політичного дискурсу [7].

Відомо низку наукових праць, присвячених проблемам мовних практик, які використовують політики. Так, Д. Белл описує нову парадигму, у ракурсі якої мову розглядають як «перцептивну лінзу» для дослідження політичних явищ та політичних дій. Він стверджує, що ключові терміни політики – *влада, вплив та авторитет* – зараховують до лінгвістичних способів взаємодії з іншими людьми з метою досягнення політичних цілей та результатів [4, 40].

Праця М. Едельмана про мову та символічну природу політики є прикладом лінгвістичного повороту в політичній науці. Згідно з підходом ученого, створення сенсу має важливе значення для політичної практики та конструювання переконань щодо подій, політики, лідерів, проблем і криз, які кидають виклик суспільству. Практики формування сенсу політики охоплюють як політичні дії, так і політичну мову, використовувану для їх опису [9].

Теракт 9/11 дав поштовх дослідженню війни та мілітаризму в контексті політичного дискурсу, зокрема в США. Так, С. Зілберштейн аналізує займенники, військову термінологію у зверненнях Президента Буша, а також яким чином такі граматичні опції

формують образ Америки [14]. А. Беккер вивчає телевізійні інтерв'ю канцлера Німеччини Герхарда Шредера, проведені двома різними каналами. У своїх наукових розвідках вона ілюструє, яким чином канцлер уникає відповіді стосовно підтримки якоїсь зі сторін у дебатах навколо війни в Іраку [3].

Автори значної частини наукових праць зосереджуються на аналізі невербальної комунікації політиків під час передвиборчих кампаній. Крім того, на тлі діджиталізації політичного дискурсу зростає дослідницький інтерес до невербальної комунікації в медіа контексті. Так, Р. Коулман та С. Беннінг стверджують, що з'являються такі риси, як емоції над інформацією, особистість над проблемами та стиль над контентом [6].

А. Меграбян досліджує вербальні та невербальні повідомлення. Він також запропонував свою формулу «7%–38%–55%», яка актуалізує три елементи, які впливають на сприйняття людини, а саме: 7% – слова, 38% – голос, 55% – мова тіла [12].

Згідно з Дж. Серлем, філософом мови, автором теорії мовленнєвого акту, проаналізовані ним висловлювання – як ілюквативна сила та контент з пропозицією – усі містять певну пропозицію та належать до актуального стану справ [13].

З прагмалінгвістичної перспективи варто відзначити праці українських дослідників Г. Г. Почепцова (старшого) [1] та Л. В. Солошук [2]. Так Г. Г. Почепцов розробив класифікацію типів мовленнєвих актів [1], а Л. В. Солошук – класифікацію невербальних компонентів, що ґрунтується на характеристиках невербальних засобів та базових системах їх відображення й сприйняття [2].

Формулювання мети і завдань статті. Мета дослідження – аналіз вербальних та невербальних комунікативних компонентів у двох частинах англomовного інтерв'ю CNN Володимира Зеленського. Досягнення мети передбачає виконання таких **завдань**: 1) виявити часто вживані мовленнєві акти (згідно з класифікацією Г. Г. Почепцова); 2) здійснити лексико-граматичний аналіз активних мовленнєвих актів; 3) виявити та схарактеризувати кінесичні комунікативні компоненти.

Виклад основного матеріалу дослідження. У межах нашої наукової розвідки спершу є доцільним спинитися на теорії Т. А. ван Дейка. Так, розуміння поняття політичного дискурсу полягає в тому, що його визначають політичні фігури. У цьому контексті дослідження політичного дискурсу пов'язане з текстами й промовами окремих політичних діячів або політичних інститутів, таких як уряд, парламент, політичні партії, тощо [7, 12].

Для розуміння політичного тексту та контексту Т. А. ван Дейк виокремлює певні сфери політики: соціальну сферу, політичну систему, політичні цінності, політичні ідеології, політичні інститути, політичні організації, політичні групи, політичних агентів, політичні відносини, політичні процеси, політичні дії, політичний дискурс та політичну свідомість. Ван Дейк вважає політичні дії конкретними активностями та взаємодією. Такі активності визначають крізь призму намірів, мети, цілей та функцій у межах більш складних політичних процесів [7, 18].

Політичний дискурс структурують за певною схемою. Зупинимося на деяких елементах цієї схеми, таких як мовленнєві акти та взаємодії, лексика та риторика [7, 33–37]. Політичний діалог зазвичай охоплює акти та стратегії вербальної взаємодії – від розподілу послідовності виступів у парламенті до політичних дебатів. У політиці використовують слова і словосполучення, які стосуються суспільно-політичних, економічних та інших тем. Риторика у політичному дискурсі передбачає вибір та застосування тих риторичних прийомів, які виконують функцію переконання (наприклад, через протиставлення МИ та ВОНИ, де ВОНИ – це вороги та їхні прибічники).

У нашому дослідженні аналізуємо деякі елементи політичного дискурсу, який формує та артикулює центральна політична фігура – Президент. У політичному житті, особливо у період дії воєнного стану, лідерська позиція оприявнює себе через ефективність, результативність та цифровізацію суспільно-політичних процесів. Остання виступає потужним трансформативним чинником, що дає змогу суттєво скоротити час та ресурс на прийняття та імплементацію політичних рішень.

Одними з базових елементів політичного лідерства, на наш погляд, є мова та невербальна складова. Особливість політичного лідерства Володимира Зеленського полягає в тому, що воно формується та стрімко розвивається у період дії воєнного стану. Цей фактор суттєво впливає на мовний та невербальний аспекти політичного лідерства, яке одночасно артикулюється на національному та міжнародному рівнях.

Прагмалінгвістичний аналіз елементів політичного лідерства опертий на дві класифікації: автором першої є Г. Г. Почепцов, автором другої – Л. В. Солощук. У Г. Г. Почепцова нас безпосередньо зацікавила його характеристика мовленнєвих актів, а у Л. В. Солощук – класифікація невербальних компонентів, серед яких увагу привертають міміка та жести, або ж, інакше кажучи, кінесичні комунікативні компоненти.

Г. Г. Почепцов виділяє 6 основних типів мовленнєвих актів [1, 439–441]:

1. Констативи, або твердження, – це речення, за допомогою яких мовець розповідає своєму співрозмовникові про певні факти чи події. Ціллю цього мовленнєвого акту є передача інформації.

2. Промісиви (від англ. “to promise” – обіцяти) – це зобов’язання мовця виконати обіцянку, яку він дав у певному мовленнєвому акті. Необхідною умовою реалізації певного речення як промісива є зацікавленість адресата у втіленні в життя того, про що йде мова.

3. Менасиви (з англ. “to menace” погрожувати) – речення, інтенцією якого є погроза, наприклад: *The people will never forgive you*. Хоча менасиви мають багато спільного з промісивами, – обидва стосуються майбутнього та мають схожі особливості рольової структури, – вони відрізняються тим, що адресат мовлення не зацікавлений у виконанні того, про що йде мова у реченні.

4. Перформативи (термін належить Дж. Остіну, від англ. “performative”) на відміну від констативів,

які описують дії чи відображають реальні факти, самі слугують для виконання дії. Коли мовець каже *I raise money for the project*, він якраз у цей момент здійснює цю дію.

5. Директиви – це речення прагматичного типу, ціллю яких є пряме спонукання людини до дії, такі як *Stand up!; Tell the truth*. Існує два види директивів: ім’юктив, тобто речення-наказ, та реквестив (пропозиція-прохання). Вони досить подібні, проте відрізняються силою спонукання, ознакою обов’язковості чи необов’язковості дії для адресата (за оцінкою адресанта).

6. Квеситиви (з англ. “quesitive” – питальний) – це питальні речення в традиційному розумінні. Схожі на директиви, адже обидва типи спрямовані на спонукання адресата до дії. Різниця лише в тому, що для директивів актуальною є будь-яка дія (*Go ahead!*), тоді коли для квеситивів дії можуть бути лише мовленнєвими.

Серед невербальних засобів вирізняють три види: кінесичні, проксемічні та просодичні.

Термін *кінесика* (з грецької «рух») увів Рей Бердвістел. За визначенням ученого, кінесика – це вивчення рухів тіла як невербальних аспектів міжособистісного спілкування [5, 3]. Кінесичні комунікативні компоненти поділяють на: а) жестові: рух руками (пальцями рук), плечима, головою, ногами, усім тілом; б) мімічні: рух ротом (усмішка, поцілунок), бровами, очима (погляд, зміна виразу очей), вираз обличчя в цілому. Вони можуть бути контактними або неконтактними – залежно від того, чи кінесичний рух виконує один комунікант, чи для його реалізації має бути задіяний партнер в комунікуванні (рукостискання, плескання по плечу, обійми, поцілунок, дотики до обличчя, до волосся, поглажування тощо) [2, 36].

Теорія проксеміки була розроблена Едвардом Холлом. Він стверджував, що сприйняття та використання людиною простору відбувається саме в культурній площині [10, 131]. До проксемічних комунікативних елементів Л. В. Солощук зараховує комунікативно значущі зміни особистого простору мовців відносно один одного через переміщення в просторі та зміни позицій у комунікативному полі дії. Теорія проксеміки ґрунтується на усвідомленні того, що простір є невід’ємною складовою комунікативного процесу та має вирішальне значення для людських взаємин [2, 37].

Просодичні комунікативні компоненти становлять комунікативно значуще інтонаційне оформлення вербальних висловлень, здатних завдяки інтонаційному варіюванню передавати різний зміст синтаксично та семантично ідентичних речень. Таким чином, однаково за структурою та семантикою висловлюванню мовець може надавати в процесі мовлення різної іллокутивної сили залежно від своїх комунікативних цілей, у такий спосіб створюючи різні мовленнєві акти, призначені для ідентифікації партнером у комунікуванні [2, 40].

Окресливши теоретичний пласт, переходимо до практичної частини статті – аналізу інтерв’ю Володимира Зеленського CNN. Інтерв’ю стосувалося основних питань, серед яких – міжнародна

підтримка України, ситуація на фронті, гарантії безпеки України, життя Президента та його родини під час війни, а також перемога України.

Як засоби виокремлення певних категорій мовленнєвих актів пропонуємо використати лексико-граматичний підхід. На наш погляд, лексико-граматичний рівень дає змогу ідентифікувати елементи, які характерні для констативних, перформативних, квеситивних та інших релевантних для дослідження конструкцій. На лексичному рівні звертаємо увагу на частиномовний статус використовуваних слів, їхнє семантичне та термінологічне забарвлення. На граматичному рівні у фокусі перебуває категорія часу, модальності, пасивні та активні конструкції. Уважаємо, що такий підхід зможе доповнити запропоновану Г. Г. Почепцовим класифікацію мовленнєвих актів, яка більше спирається на тематичний рівень, а не на аналіз внутрішніх елементів мовних одиниць.

Інтерв'ю CNN Part I: Boris Johnson and NATO (1).

У першій частині інтерв'ю ми ідентифікували **констативи**. Так, Президент говорить про Бориса Джонсона і його підтримку України:

I consider him a friend of Ukraine. I think his society also supported Ukraine in Europe.

I am sure that UK policy towards Ukraine is not going to be changing because of Boris Johnson's resignation.

The help we need was delivered very quickly.

Також мова йде про підтримку Джо Байдена:

President Biden, the head of the United States, is the biggest, biggest supporter of Ukraine. Not only of President Zelensky, but all Ukrainian people. And he is a friend, and I am really grateful to him,

а також підтримку всього світу:

The whole world is helping Ukraine; some doing humanitarian aid, some financial or military aid.

Ситуація на фронті:

As to the situation in the East, it is very difficult.

We have different situations all over Ukraine, but the most difficult one is in Donbas.

Поведінка ворога на фронті:

...but they do not count their military equipment. They do not count their victims.

На лексичному рівні маємо вокабуляр, який відображає суспільно-політичне життя, загально-вживану лексику, яка не потребує додаткового пояснення: *supporter, President, friend, Ukrainian people, etc.* Часто вживаними частинами мови є іменники (*world, aid, situation, equipment*), займенники (*he, I, we, you, they*), дієслова (*is, am, think, consider*). В останньому реченні про поведінку ворога на фронті займенник *they* має негативну конотацію: *they* – ворог. Акцентними словами, на нашу думку, є *friend, support, aid (financial, military, etc.)*.

На граматичному рівні здебільшого використано теперішній час, активні стверджувальні форми дієслова, які узгоджуються в основному з I та III особами однини. У реченні *The help we need was delivered very quickly* важливість допомоги акцентована через пасивну дієслівну конструкцію. А в реченні *The whole world is helping Ukraine...* вживається Present Continuous, щоб підкреслити те, що допомога

є безперервним необхідним процесом, який відбувається в момент мовлення.

Друга група мовленнєвих актів – це **промисиви**. Так, Володимир Зеленський розповідає про майбутню розмову з Борисом Джонсоном та очікування від цієї розмови:

I will be talking to him at 4 p.m. I will be talking to him about everything.

I will try to understand the details of what we will be going on when it comes to supporting Ukraine in this war.

У промисивах вокабуляр суттєво не відрізняється від констативів, однак на граматичному рівні є відмінності: вони стосуються зміни часової форми дієслова на Future Simple та Future Continuous.

Третя група мовленнєвих актів – це **перформативи**. В інтерв'ю з Президентом Зеленським йдеться про конкретні дії. По-перше, цінність людського життя, евакуацію людей з територій, де ведуться активні бойові дії, боротьбу за Україну:

We are counting our people most of all. We are doing everything in order to save lives of our people.

...we are evacuating everyone who could and wanted to live.

We are fighting for our land.

По-друге, політичні дії Президента та його команди:

...we are appealing to our partners for help.

...I am not appealing only to the US. I appeal to all the world leaders in saying that the faster help, increment of help will save the lives of Ukrainians and help us regain territories occupied by Russia.

По-третє, позиція Президента та його команди щодо НАТО:

Firstly, I am very happy that Finland and Sweden will become NATO members... This is why we support 100% the decision of the world and those countries.

We are ready to go to any structure that would guarantee for us the end of the war, and security. So far, I cannot see any other security guarantee apart from NATO. ...We did not give up this route.

На лексичному рівні акцентними є дієслова (*evacuating, fighting, appealing, regain, support*) і займенники *we* та *I*. Крім цього, у контекст вводиться абревіатура NATO й пов'язані з нею категорії безпеки та її гарантії.

На граматичному рівні актуалізовано саме Present Continuous та Present Simple, дієслова в основному вжиті в стверджувальних конструкціях в активній формі. Present Continuous дуже вдало передає ідею безперервності дії, її зв'язок з реальністю, а вживання займенника *we* не лише робить коло учасників дії ширшим (йдеться про Президента та його команду), а й опосередковано апелює до глядачів та інтерв'юера, роблячи їх ніби учасниками / членами цієї ж команди.

Четверта група мовленнєвих актів, яка представлена в першій частині інтерв'ю, – це **реквестиви**. Вони стосуються передусім прохання-запиту додаткової військової допомоги від українських партнерів:

But the US is a world economy and can help us with both arms and finances.

And also, the US can influence the decisions of the European countries. This is also the political support.

Природа прохання-запиту передбачає наявність предмета розмови та сторін, до яких адресоване звертання. З лексичного погляду є запит, тобто те, що потрібно країні, а саме – *arms and finances, political support*, та сторони – *the US, the European countries*. На граматичному рівні активним є теперішній час та стверджувальна форма дієслів, а також уживання модального дієслова *can*. У цьому прикладі *can* передає віру в реальність військової й політичної підтримки та допомоги, а також прохання таку допомогу надати.

Інтерв'ю CNN Part II: Defying Putin and the war's impact on his family (2).

У другій частині інтерв'ю ми виявили **перформативи**. По-перше, Президент Зеленський говорить про боротьбу українського народу за свою землю:

We are going to fight for every inch of our territory.

Ukrainians are not ready to give up their land.

This is our land. We have always said this. And we will never give it up.

По-друге, про ставлення українців до міжнародних партнерів:

Ukrainians support the United States. The trust of the Ukrainians to the United States is very high. Same as to the UK, and Poland, and the Baltic states.

По-третє, про віру міжнародних партнерів в перемогу України:

...because they believe in Ukrainian victory. They come despite the rockets flying in.

По-четверте, про свою діяльність:

I am working. I have people around me. There is still some life. I see the result of my work.

На лексичному рівні у цій частині інтерв'ю також є акцентні дієслова (*support, believe, come, have*). Іменник *Ukrainians* робить національний контекст глобальним, апелюючи через глядачів до інших країн. На граматичному рівні актуалізовано часові форми Present Simple та Present Continuous. Майбутній час у реченні *And we will never give it up* виражає непохитність політичної позиції та впевненість у власних діях у майбутньому, намір заспокоїти та переконати увесь світ у незламності України та нашій перемозі в цій війні.

Друга група – це **констативи**. Президент говорить про свою родину, про те, як через війну змінилося життя його дітей та взагалі всіх дітей України:

My wife comes to my workplace, to the President's Office. So, I have an opportunity to see her.

The children are lacking their family.

Many things they have to think because of this war as a grown up. Many decisions they have to make quickly.

And I am very grateful to them and to my wife, that they are with me in Kyiv, and they understand they are not only wife and children... It is their decision to be with me here because this is a signal to all Ukrainians.

Про перемогу України та закінчення війни:

And that's why we all want to win. ...We are all after Ukraine's victory.

If we are strong as I said, we can come to the point where Russia will have to sit down for negotiations. They will see the world united around Ukraine. It depends

on the strength of Ukraine, and certain victories, and certain directions of operations. If this happens, it will be a very strong position from which we will be able to talk. And negotiations are the final stage of any war.

Лексичний рівень репрезентують слова, які позначають поняття, зрозумілі багатьом та пов'язані з родиною, батьківством, вихованням дітей, планами (*wife, children, family*). У смислову канву цієї частини вплетено іменник *Ukrainians* як окреме нагадування про те, як війна змінила життя не лише Президента, а й кожного українця та українки.

На граматичному рівні в основному вживаються стверджувальні активні форми дієслів, головню в теперішньому часі; зрідка трапляються й форми майбутнього часу. У реченні *The children are lacking their family* Present Continuous передає той стан, у якому діти знаходяться постійно, навіть у момент мовлення; цього, на наш погляд, не здатний належно передати теперішній час.

Важливе навантаження в інтерв'ю мали й кінесичні компоненти. Це доводить, що для Президента важливо не лише артикулювати свою позицію, але й підсилювати її, використовуючи міміку та жести. Оскільки кінесичні компоненти яскраво виражені, ми зробили декілька скріншотів моментів реалізації їх для ознайомлення та аналізу.

Так, на Рис. 1 маємо досить «живу» міміку Президента. Вираження емоцій, ставлення до ситуації та співрозмовника відбувається через рухи м'язів обличчя. Погляд, спрямований на співрозмовника, передає стурбованість від обговорюваної теми й намір максимально донести факти аудиторії слухачів, переконати її сприйняти цю інформацію та не залишитись осторонь проблеми. Глибокий та цілеспрямований погляд підкреслено рухами брів догори.

Рис. 1. Скріншот інтерв'ю Володимира Зеленського CNN

На Рис. 2 погляд дещо відведено вбік. Це увиразнює, що Президент згадує певні моменти або деталі, які є релевантними для інтерв'ю. Також спостерігаємо «живу» міміку, рухи бровами та м'язами обличчя. Під час спілкування активуються жести, безпосередньо рухи обома руками догори. Цей момент акцентує глядачів на достовірності обговорюваної інформації.

На Рис. 3, як, до речі, і на попередніх двох, корпус Президента нахилено в бік інтерв'юера та потенційних глядачів, що свідчить про зацікавленість та відкритість у спілкуванні. Права рука, зафіксована

Рис. 2. Скріншот інтерв'ю Володимира Зеленського CNN

Рис. 3. Скріншот інтерв'ю Володимира Зеленського CNN

на рівні грудей, підкреслює позицію відвертості під час інтерв'ю та готовності до діалогу. Як і на попередніх скріншотах, обличчя вирізняється динамікою.

Висновки та перспективи досліджень. На підставі аналізу двох частин інтерв'ю можемо зробити висновок, що серед вербальних компонентів, які обрамлюють інститут політичного лідерства Президента Зеленського, переважають констативи та перформативи. Вони відображають дієвий стиль лідерства, орієнтованого на результат. На тематичному рівні констативи передають перевірену інформацію, а перформативи – дії та результат. Ми помітили, що на лексичному рівні констативи та перформативи, відображаючи суспільно-політичне життя, представлені загальноживаною та зрозумілою лексикою. На граматичному ж рівні простежуємо відмінності, які передусім стосуються вживаних часових форм дієслів: у констативах переважає теперішній час як форма фіксації та констатації певного факту, дії або події, а у перформативах – теперішній час доповнюється теперішнім тривалим часом для маркування факту дієвості, дії як безперервного процесу, а не фінального результату. У констативних та

перформативних конструкціях акцентними є активні стверджувальні форми дієслів.

Вербальні компоненти для підсилення емоційного зв'язку з глядачами та підкреслення значимості тієї чи тієї інформації супроводжуються невербальними. Проаналізовані невербальні компоненти свідчать про щирість Президента, цілісність його особистості та відданість українському народу. Під час інтерв'ю міміка є динамічною, переважають рухи руками, корпус та погляд спрямований до глядачів. Варто відзначити, що кінесичний вимір дуже вдало підходить для аналізу невербальних комунікативних елементів, оскільки міміка та жести майже завжди є в центрі уваги, тоді коли з ідентифікацією проксемічних та просодичних елементів можуть виникати певні труднощі, пов'язані з технічною стороною інтерв'ю, його форматом тощо.

Щодо перспектив наукових розвідок, то типологія мовленнєвих актів потребує доопрацювання, а інструментарій їхнього аналізу – розширення. Так, наприклад, у типології варто виокремити компонент подяки, оскільки в інтерв'ю Президент неодноразово дякує нашим партнерам за підтримку та допомогу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Почепцов Г. Г. Вибрані праці з лінгвістики / укл. І. Шевченко. Вінниця : Нова Книга, 2013. 560 с. [заголовок перекладено українською мовою].
2. Солощук Л. В. Вербальні і невербальні компоненти комунікації в англomовному дискурсі. Харків : Константа, 2006. 300 с.
3. Becker A. Discourse, War, and Terrorism / ed. by Adam Hodges and Chad Nilep. Amsterdam : John Benjamins, 2007. 248 p.
4. Bell D. Power, Influence and Authority : an essay on political linguistics. *Political linguistics and international negotiations. Negotiations Journal*. 1988. Issue 4 (3). P. 233–246.
5. Birdwhistell R. L. Introduction to Kinesics : An Annotation System for Analysis of Body Motion and Gesture. Washington DC, 1952. 368 p.
6. Coleman R., Banning S. «Network TV news' affective framing of the presidential candidates : evidence for a second-level agenda-setting effect through visual framing. *Journalism & Mass Communication Quarterly*. 2006. Issue 83 (2). P. 313–328.
7. Dijk T. A. van. What is Political Discourse Analysis? 1998. URL: https://el.unifi.it/pluginfile.php/909651/mod_resource/content/1/Van%20Dijk%20Waht%20is%20political%20discourse%20analysis.pdf (дата звернення 1.09.2022).
8. Discourse and Power. Contributions to Critical Discourse Studies. Houndsmills : Palgrave MacMillan, 2008.
9. Edelman M. The symbolic uses of politics. Urbana and Chicago : University of Illinois Press, 1985. 221 p.
10. Hall E. T. The Hidden Dimension. New York : Books Puddle, 1992. 217 p.
11. Lane J. F. Pierre Bourdieu : A Critical Introduction. Sterling, VA : Pluto Press, 2000.
12. Mehrabian A. "Silent Messages" – A Wealth of Information About Nonverbal Communication (Body Language). *Personality & Emotion Tests & Software : Psychological Books & Articles of Popular Interest*. Los Angeles, CA: self-published. 2009.
13. Searl J. Speech Acts: An Essay in the Philosophy of Language. Cambridge: Cambridge University Press, 1969. 203 p.
14. Silberstein S. War of words : language, politics, and 9/11. London : Routledge, 2002. 216 p.

ДОВІДКОВА ЛІТЕРАТУРА

15. Stanford Encyclopedia of Philosophy. Jürgen Habermas. URL: <https://plato.stanford.edu/entries/habermas/> (дата звернення 23.08.2022).

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. Volodymyr Zelensky full interview Part 1: Boris Johnson and NATO. URL: <https://edition.cnn.com/videos/world/2022/07/08/volodymyr-zelensky-full-interview-part-1-boris-johnson-nato-sot-vpx-tsr.cnn> (дата звернення 31.08.2022).
2. Volodymyr Zelensky full interview Part 2: Defying Putin and the war's impact on his family. URL: <https://edition.cnn.com/videos/world/2022/07/08/volodymyr-zelensky-full-interview-part-2-not-give-up-land-personal-toll-sot-vpx-tsr.cnn> (дата звернення 7.09.2022).

REFERENCES

1. Pocheptsov, H. H. (2013). *Vybrani pratsi z lnhvistyky [Selected works in linguistics]* / uklad. I. Shevchenko. Vinnytsia: Nova Knyha [in Ukrainian].
2. Soloshchuk, L. V. (2006). *Verbalni i neverbalni komponenty komunikatsii v anhlo-movnomu dyskursi [Verbal and nonverbal components of communication in the English discourse]*. Kharkiv: Konstanta [in Ukrainian].
3. Bell, D. (1988). Power, Influence and Authority: an essay on political linguistics. *Political linguistics and international negotiations. Negotiations Journal*, 4 (3), 233–246.
4. Becker, A. (2007). *Discourse, War, and Terrorism* / ed. by Adam Hodges and Chad Nilep. Amsterdam: John Benjamins.
5. Birdwhistell, R. L. (1952). *Introduction to Kinesics: An Annotation System for Analysis of Body Motion and Gesture*. Washington DC.
6. Coleman, R., Banning, S. (2006). Network TV news' affective framing of the presidential candidates: evidence for a second-level agenda-setting effect through visual framing. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 83 (2), 313–328.
7. Dijk, T. A. van. (1998). What is Political Discourse Analysis? URL: https://el.unifi.it/pluginfile.php/909651/mod_resource/content/1/Van%20Dijk%20Waht%20is%20political%20discourse%20analysis.pdf.
8. *Discourse and Power. Contributions to Critical Discourse Studies* (2008). Houndsmills: Palgrave MacMillan.
9. Edelman, M. (1985). *The symbolic uses of politics*. Urbana and Chicago: University of Illinois Press.
10. Hall, E. T. (1992). *The Hidden Dimension*. New York: Books Puddle.
11. Lane, J. F. (2000). *Pierre Bourdieu: A Critical Introduction*. Sterling, VA: Pluto Press.
12. Mehrabian, A. (2009). "Silent Messages" – A Wealth of Information About Nonverbal Communication (Body Language). *Personality & Emotion Tests & Software: Psychological Books & Articles of Popular Interest*. Los Angeles, CA: self-published.
13. Searl, J. (1969). *Speech Acts: An Essay in the Philosophy of Language*. Cambridge: Cambridge University Press.
14. Silberstein, S. (2002). *War of words: language, politics, and 9/11*. London: Routledge.

REFERENCE LITERATURE

15. Stanford Encyclopedia of Philosophy. Jürgen Habermas. Retrieved from: <https://plato.stanford.edu/entries/habermas/>.

SOURCES OF ILLUSTRATIVE MATERIAL

1. Volodymyr Zelensky full interview Part 1: Boris Johnson and NATO. (2022). Retrieved from: <https://edition.cnn.com/videos/world/2022/07/08/volodymyr-zelensky-full-interview-part-1-boris-johnson-nato-sot-vpx-tsr.cnn>.
2. Volodymyr Zelensky full interview Part 2: Defying Putin and the war's impact on his family. (2022). Retrieved from: <https://edition.cnn.com/videos/world/2022/07/08/volodymyr-zelensky-full-interview-part-2-not-give-up-land-personal-toll-sot-vpx-tsr.cnn>.